

گرنګيا په ياما زانکويي

The Importance of University's Mission

م. رهنج محمدهد نوري

زانکوييا زاخو/ فاکولتيا زانستين مروفايه تي/ پشکا بازارگاني و بانکی

۱- پيناسه ياما په ياما ريکخراوان

ريکخراو بقی رهنګي دهیته پیناسه کړن کو ریکخستنه و پیکهاتی به ژ چند که سان پیکفه کاری دکهن به رهف نارمانجان و ب کارئینانا سامانین دارایی ومروقی وکه رسته ی وپیزانینان. زوربه یا ریخراوین فرمی هه ولی ددهن هه بونا خو دناق ژینگه ها تیدا کاری دکهن بسه پینن (الکابی، ۱۹۹۹: ۲۸)، هه بونا هر ریخراوه کی گریدایه ب نارمانجا سهره کی ، نهوا کاری بوو دکهت وپه یام سهنگیا خوه ب پرو باوه ریا دامه زرنه ران وهر دگرت، و نهو ژینگه ه وجفاکا ریخراو کاری دناقدا دکهت، په یاما ریخراوی به لگه نامه یه کا نقیسیایه و دبیته وهك دستور و ریبه ر بو هه می بریارین ریخراوی و دبیته نه گه ری هه بونا ریخراوی (السالم، ۲۰۰۵ : ۷۱) له ورا په یام بنه مایی هه بونا ریخراوی به و ژ په یامی هه می مه رهم و نارمانج دهین دارشتن و دبیته دیتنه کا به رفره ه و سنووردار بو هر بنه مایه کا جیاوازکړنا کاری وجودا کړنا چالاکیین ریخراوه کی ژ ریخراوه کا دی (المغربی، ۱۹۹۹ : ۷).

زور پیناسه هه نه بو په یاما ریخراوی، (دیوه چی ، ۲۰۰۰) دیاردکته "په یام به لگه نامه یه کا فرمی به و حه زین کارگیری سه بارهت چهوانیا کارکړنا ریخراوی و وان هیلین سهره کی دیاردکته کو پیدقیه ریخراو لدیف بجیت ". (قطامین، ۲۰۰۲) په یاما ریخراوی بقی رهنګي پیناسه دکته کو (مه رها سهره کی یا کو ریخراو بو هاتیه دامه زراندن و سنوری و بیاقی کارکړنا ریخراوی دیارددکته).

وه ریزه، پوهنی ددهنه له کولین ووهر کیرتین مروفايه تي و زانستی

ژماره 1 هافینا ۲۰۱۱

(حسینی، ۲۰۰۶) بقی رهنگی پیناسا په یامی دکهت کو (بریتیه ژ تاییه تمه ندیین ریڅخراوان و وان ژ ریڅخراوین دی جودا دکهت و ههروهسان نه گه ری هه بوونا ریڅخراوی و مه ره مین وی دیاردکتهت ، نه قه ژی دنا قدا چالاکیین ریڅخراوی دیاردبیت).

ول دیاهی (البرواری، ۲۰۰۶) بقی رهنگی پیناسا په یامی دکهت کو " نه گه ری سهره کی یه بوو دامه زراندا ریڅخراوی و ژ پیخه مهت وی هاتیه دامه زراندا و دگهل پرو باوهر و دیتنا کارگیږیا بلند ل ریڅخراوین دا دگونجیت و بنه مایه که بو دیارکنا بیاقی کارکنا ریڅخراوی ل پاشه روژی، و نهو بهرهمی پیشکesh دکهت وی ریڅخراوی ژ ریڅخراوین دی بین هه ق شیوه جیاوازی وی دیاردکتهت.

زوربه یا ریڅخراوین کاری په یاما خوه دیاردکهن و ته که زی لسهر داهاتا دارایی دکهن ، لی نه ق جوړه په یامه یادروست نینه ژ بهرکو داهاتی دارایی نارمانجه و ل هه مان دهم نه نجامه ، ژ بهرکو داهاتی دارایی ومفا پیژانینه کی دیارناکتهت نهو بازارین ریڅخراو کار و چالاکیا دنا قدا نه نجام ددهت، و هه می ریڅخراوین کاری بزاقی دکهن بو بدسته قه نینانا داهاتی دارایی، بو نمونه : کومپانیا (Amazon .com) کاری وی یی جودایه ژ کومپانیا (Toyota) ، به لی هه ردوو کومپانی بزاقی دکهن ژبو بدسته قه نینانا دارایی له ورا پیدقی یه جیاوازی په یامی دا رون و ناشکرا بیت کو چ کاره ک دهیت نه نجام دان بو بدسته قه نینانا داهاتی دارایی (Thompson & Strickland,2001:33). و قان تاییه تمه ندیان بو په یاما ریڅخراوی دیاردکتهت:

- په یاما ریڅخراوی چارچوقه یه که کو وی ریڅخراوی ژ ریڅخراوین هه ق شیوه جودا دکهت وه ک ناسنامه یه ک بو ریڅخراوی.
- په یام ریبه ره بو هه می چالاکی و رهفتارین ریڅخراوی .
- بنه مایه که بو دانانا مه رهم و نارمانجان.
- په یام دهیت دانان ب شیوه کی گشتی .
- په یام بوچوونا گشتی یا ریڅخراوی و کاری وی دیاردکتهت. (ابو ردن ، ۲۰۰۵ : ۴۱)

۲- گرنګیا په یاما ریڅخراوی:

چ ریڅخراوه کی دشیاندا نینه ب دژواری کاری بکهت نه گه په یامه کا رون و ناشکرا نه بیت یان نه گونجیت دگهل بوچوونا وی ژینگه ها کاری تیدا دکهت، گرنګیا په یامی ب چهند خاله کا دیاردبیت وه کی:

گرنګیا په یاما زانګوی

رووگه ه

وهزیه، پوهنی ددنه له توپن و وه کتراین مرقابهتی و زانسی

ژماره 1 هاقینا ۲۰۱۱

- أ- پشت راستکرن ژ مه ره مین ریځخراوی.
- ب- بنه مایه که بو دانانا کوژمی سامان و که ره سته یین پیدقی بو نارمانجا ریځخراوی.
- ت- بنه مایه که بو دانانا که لتووره کی ټیکگرتی بو ریځخراوی.
- پ- دیارکرننا بیر وباوهری و بوچوونا دناق په یامی دیت سه نته رهک بو چالاکیین کارمه ندان.
- ج- کاری ناسان دکه ت بو وه رگیزانا نارمانجان ژ پیخه مه ت کار و نهرک و چالاکیان و دیارکرننا بهرپرسیا جیبه جی کرنی.
- ح- پالپشته بو پروسا هه لسه نگانندی و چاقدیری.
- خ- پیناسا ریځخراوی دیار دکه ت.

(حسینی، ۲۰۰۶) گرنګیا په یامی ب چوار خالا دیار دکه ت:

- ۱- په یام نه گهری هه بوونا ریځخراوی یه .
- ۲- شرعیه تا جفاکی ویاسایی یا ریځخراوی دچه سپینیت.
- ۳- فه لسه فا گشتی یا ریځخراوی بهرامبه ر لایه نین په یوه نندیدار ناشکرا دکه ت.
- ۴- بهرپرسیاره تیا جفاکی یا ریځخراوی دگونجینیت دگه ل نارمانجا ریځخراوی.

(عبیدات، ۲۰۰۲ : ۲۸) دیار دکه ت کو په یاما ریځخراوی دقیت خالی ل خواری بخوځه بگریت:

- أ- بهرپرسیاره تیا ریځخراوی بهرامبه ر پشکداران و کارمه ندان و جفاکی.
- ب- بهرهمین سهره کی یین ریځخراوی.
- ت- جوړی تکنولوژیایی نهوا ریځخراو بکار دینیت.
- پ- ناستی کاری یین پیدقی ژ لایی ریځخراوی بهیت نه نجامدان.

(البرواری، ۲۰۰۶ : ۲۹) گرنګیا په یاما ریځخراوی بقی رهنگی دیار دکه ت:-

- ۱- بهرهمین ریځخراوی یین سهره کی.
- ۲- دیارکرننا بکرین بهرهمی ریځخراوی.
- ۳- بازاری کاری نهوا ریځخراو هه فرکیی لسهر دکه ت.
- ۴- تکنولوجیا ریځخراو کاری پیدکته ت.
- ۵- گرنګیپیدان ب گه شه پیدانی و داهاتیی دارایی و بهر دهوامیا ریځخراوی.

گرنګیا په یاما زانکوی

روگه ه

وه رزیسه، پوهنی دده نه فه کوبین و وه ر کترین مرفله تهن و زانستی

ژمار ۱ هفتینا ۲۰۱۱

- ٦- فەلسەفا ریکخراوی.
  - ٧- تیگههشتنا خوهیی، شیان و جیاوازی یا ریکخراوی.
  - ٨- گرنگی دان ب لایه نین جفاکی و ژینگه هی.
  - ٩- گرنگی دان ب کارمه نین ریکخراوی.
- (العطیات، ٢٠٠٦ : ١٥٠) چند پرسیاره کان ژ بو دارشتنا په یاما ریکخراوان دیاردکته :-

بنه مایین دارشتنا په یاما ریکخراوی

ژیدەر : (محمد بن یوسف النمران العطیات، ٢٠٠٦ : ص ١٥٠)

٣- په یامین زانکویا:

په یاما زانکویا به غذا:

أ- پیکولی دکهن ژبو پیشکپکرننا فیرکرنه کا جیاواز لسهر بنه میایی گهورینین سهردهم و ب پسپوریا زانستی ول سهر بنه میایی فیرکرننا ئیراقتی یا خومالی.

گرنکیا په یاما زانکویا

رووگه ه

وهزیه، پوهنی ددنه له کوبین و وه کیرانین مرقابهتی و زانستی

ژماره ١ هافینا ٢٠١١

ب- ئافاكرنا كهسايهتيا قوتابي ب فيركرنا هونهري سهركردايهتيا و ليگهريان ل شيوازين چارهسهركرنا ئاريشان و كاركرن ب جاني ههقكاري و تيم و پيگري ب جوري رهفتاري رهوشي كاري.

ت- پيگولي دكون ژبو بدهستقهئينا زانيني بو قوتابي ژ بو خزمهتا پيدفيين جفاكا ئيراق.

پ- بلند كرنا ئاستي شيانان بريكا پروسا فيركرني و كارگيري و كاركرن ژ بو داهيئاني بريكا پيشكيشكرنا بهرههم و خزمهتي ب جورهكي جياواز.

ج- پيشقهبرنا جفاكي ب پروژين قهكولينان بريكا سهنتهريين گريدي ب زانكويي قه ژپخههت پيشكيشكرنا خزمهتيين قهكولينني و شيرهتكارياي نهويين هاريكاري چارهسهركرنا گرفتارن دهن. www.misbarcom.com

پهياما زانكوي كوفه:

پيشكيشكرنا خزمهتيين فيركرني و زانيني وقهكولينني و شيرهتكارياي لديد روناهايا پيدفيين جفاكي نافخويي و ههريمي و نيقدولهتي و پيشقهبرنا بهلانسا زانيني د بواري قهكولينني زانستي دا، ژ بو بدهستقه ئينا تايههتهنديين ههقكيي (Competitive Advantages) ، بشيوهكي بهردهوام و ژپخههت داهيئاني و جوري ب ئاستهكي بلند. www.google.com

پهياما زانكوي عين شمس:

أ- موكمكرنا رولي زانكويي بو بلندكرنا زانيني تيوري و پراكتيكي و لدويف پيشهريين رهوشي و جفاكي و رهوشهنبيري ل جفاكي.

ب- پيدانا زانينا نوي بو قوتابيان و ريكيين قهكولينني زانستي بين پيشكهفتي و بير و باوهريين بلند وههقكيي لسهر ئاستي نافخوي وههريمي و نيقدولهتي.

ت- پشكداريا نهكتيف د گهشهپيدان و پيشقهبرنا زانيني د جفاكي دا.

پ- پيشقهبرنا ريپازا خواندني و نوژهنكرني لدويف بووچونيين نيقدولهتي بين ههقچهرخ و لژير ههلسهنگاندنا بهردهوام و لدويف پيشهريين نيقدولهتي دگهل بهرچاقرنا بووچونيين نافخويي.

ج- پالشتيا پسپوريين تايههت بين سهر ب كوليژين زانكويي و سهنتهريين وي قه.

گرنگيا پهياما زانكويي

روگهه

وهريسه، پوهني ددهنه قهكونين و وهركيرين مرقابهتي و زانستي

ژماره 1 ههفينا 2011

- ح- پالشتیا هه‌فکاری دناقبه‌را زانکوی و زانکویین دی و سه‌نته‌رین فه‌کولینین زانستی دنا‌ف‌جفاکی دا و لسه‌ر ناستی هه‌ریمی و نی‌فده‌وله‌تی.
- خ- نه‌کتیفکرنا رولی یه‌کین تایبه‌ت بو پیش‌کیشکرنا خزمه‌تین فه‌کولینین و شیره‌تکاری بو ده‌زگه‌هین جفاکی یین جیاواز و پالشتیا نه‌رین بو چاره‌سه‌رکرنا ئاریشین جفاکی و پیش‌کیشکرنا دیتنان ل‌بوارین نه‌ته‌وه‌یی دا.
- د- پالشتیا سه‌نته‌رین فه‌کولینین یین تایبه‌ت.
- ژ- گرن‌گیدان ب زانست خوازی یا به‌رده‌وام و فی‌رکرنا خوه‌یه‌تی و تکنولۆژیا خواندنا ژریکا دور www.google.com

په‌یاما زانکویا ده‌وک

"کاری سه‌ره‌کی یی زانکویی نه‌وه گه‌هاندنا پی‌زانینین راست و دروست و بریک و پیک یی بو قوتابی". و په‌یاما خوه دیسان دیارد‌کته بشیوی ل خواری:

" چونکه زانکویا ده‌وک ئیک ژ ده‌زگه‌هین پیش‌که‌فتی و سه‌ره‌مه دنا‌ف‌جفاکیدا، دبیته به‌شه‌کی گرن‌گ د پیش‌که‌فتنا سازی، ب هه‌فکاری دگه‌ل حکومه‌تا هه‌ریمی بو گه‌شه‌کرنا ئابوری و هزری و ره‌وشه‌نیری یین جفاکی دنا‌ف‌ملله‌تی کورد دا، بریک دروستکرنا په‌یوه‌ندی، نه‌کادیمی یین موکم دگه‌ل کومه‌لگه‌ها ده‌ولی، زانکویا ده‌وک پیکولی دکه‌ت بو به‌رفره‌هکرنا وان په‌یوه‌ندیان و ره‌وشه‌نیریکرنا جفاکی و گه‌شه‌کرنا خه‌لکی ده‌فه‌ری <http://www.uod.ac/en/mission>

په‌یاما زانکویا سه‌لا‌حه‌ددین

په‌یاما زانکویا سه‌لا‌حه‌ددین دیارد‌کته کو که‌فتترین زانکو یه ل هه‌ریمی، پیکولی دکه‌ت شیانا بکاربه‌ینیت بو به‌ره‌ف پیش‌قه‌برنا کوردستانی و گه‌هاندنا زانینین مروقی به‌ره‌ف ناسته‌کی بلند، و په‌یاما وی بقی ره‌نگیه:-

- پیش‌قه‌برنا فی‌رکری ب داهینانی بو بلندکرنا ناستی زانکویی به‌ره‌ف ناستی نیف ده‌وله‌تی.
- به‌رفره‌هکرنا سه‌نته‌ری فه‌کولینان ب پتر پیش‌قه‌برنا شیانین مروقیه‌تی.
- پیش‌قه‌برنا سه‌رکردایه‌تیا پیشه‌سازی ب پیش‌کیشکرنا پروگرامی فی‌رکری یا نایاب و شه‌ه‌زه‌زایی بو خواندنا ب‌کالوریوس و خواندنا بلند.

گرن‌گیا په‌یاما زانکوی

روگه‌ه

وه‌زیه، پوه‌نی دده‌نه فه‌توبین و وه‌رکترانین مروقیه‌تی و زانستی

ژماره 1 هه‌فینا 2011

- پیشقہ برنا زانینی بو خزمهتا پیشقہ چوونا وولاتی ژ لایی نابووری قہ.
  - بلند کرنا ناستی فیژ کرنی ب کارئینانا تکنولوجیا سہردہم.
  - موکم کرنا ناسناقی نہ کادیمی نہوا جقاک وکارمہند ل زانکویی شانازی پی بکہت.
  - سہربہ خوی یا کارگیری بو ریقہ برنا کارین کولیزان.
- http://www.suhedu.com/index.php?option=com_content&view=ku

پہیاما زانکویا کامبریج

"پشکداریا جقاک ب ریکا فیژ کرنی و قہ کولینان، ولدویف پیقہ ریژ نیف دہولہتی یین نایاب"

<http://www.admin.cam.ac.uk/univ/mission.htm>

پہیاما زانکویا نیوکاسل

- ۱- زانکو بییتہ سہنتہرہ کی قہ کولینی لسہر ناستی جیہانی.
  - ۲- پیشکیژ کرنا فیژ کرنی لسہر ناستہ کی بلند.
  - ۳- وەرگرتنا رولی سہر کردایہ تی ل پیشقہ برنا کہ لتووری و جقاک و نابووری ل روژہ لاتا باکوری ئینگلانڈی.
- <http://www.ncl.uk/about/values/mission.htm>

پہیاما زانکویا ہاروارد

"ہہولی ددہین بو دروست کرنا ناستہ کی زانینی و قہ کرنا ہزرا قوتابی بو وەرگرتنا زانینی وشیانی بو وەرگرتنا باشترین مفای ژ دہلیقا خواندنی، و پالپشتیا قوتابیان بو ریژگرتنا ہزر ویرا و دہر برینا نازاد داکو بشین ہزریں نوی بئافرینن.

<http://www.harvard.edu/htm>

وہشتی لیگہریان دناقہ پہیامین زانکویین ہہریمی و جیہانی، نقیسہر دینیت کو ہہبوونا پہیامی زور یا گرنگہ بو ہہر ریچکراوہ کی چ ریچکراوا کاری بیت یان بی میری بیت وب تاییہت و ہک زانکو دناقہ جقاک مہ، و پیدقیا پہیامی قہ دگہریت بو پشت راست کرنا پیقہہ کاری ژ بو نارمانجان و کارتیکرنا پہیامی لسہر نہنجامان، ژ بہرکو نارمانجین سہرہ کی دیارد بیت بو کارمہندان دناقہ پہیامی دا، لہوا لقیژی جقاک ریچکراوی ژ ریچکراوہ کا دی جیاوازدکہت چونکی ہہرئیکی فہلسہفہک ہدیہ، نہوژی رامانا وی

گرنگیا پہیاما زانکوی

روگہ

وہرزیہ، پویہی ددہنہ قہ کوبین و وەرگرتین مرقاہتی و زانستی
ژمارہ 1 ہافینا ۲۰۱۱

چهندي ددت كو په يام ناسنامه يا ريځخراوي يه وټه گهري هه بونا ريځخراوي ناشكرا دكهت.

نقيسه ر دينيت كو هه ر زانكويه ك پيدقي ب په يامي هه يه داكو مه رهما سه رهي يا هه بونا وي ناشكرا بكهت و به رسقا پرسيارا هه بونا وي ددهت كو " نه م كينه؟، نه م چ پيكيش دكهين؟، خزمه تا چ لايه نان دكهين؟، چ مه جياوازدكهت ژ ريځخراويين دي؟، چهوا دي خزمه تي پيشكيشكهين؟" ، ودياردكهت كو په ياما زانكويي پيدقي يه چند لايه نان بخوه فه بگريت وهك ل خواوي:-

- ۱- ناقي زانكوي.
- ۲- بيروباوه ريا زانكويي وهك ريځخراوه كا نه كاديمي مه عريفى دناق جفاكي دا .
- ۳- كاري زانكويي يي سه رهي .
- ۴- نارمانجا سه رهي ل پاشه روژي .
- ۵- گرنگيا هه بونا وي ل ده قهري .
- ۶- ديتنا زانكويي بو ته كنولوژيايي وپاشه روژي و وپه يوه نديين وي دگه ل جيهاني .
- ۷- جياوازيا وي زانكويي ژ زانكويين دي .

ژيدهرين هاتين بكارئينان

- ۱- احمد القطامين ، (۲۰۰۲) ، الإدارة الإستراتيجية : مفاهيم وحالات تطبيقية ، الطبعة الأولى ، دار مجدلوي للنشر والتوزيع ، عمان ، الأردن .
- ۲- ايمان بشير ابو رذن ، (۲۰۰۵) ، التوجه الاستراتيجي وأثره في مجالات التغيير: دراسة استطلاعية في بعض الشركات الصناعية في مدينة الموصل رسالة ماجستير (غير منشورة) ، كلية الادارة والاقتصاد جامعة الموصل .
- ۳- فلاح حسن عداي الحسيني ، (۲۰۰۶) ، الإدارة الإستراتيجية : مفاهيمها ، مدخلها وعملياتها المعاصرة ، الطبعة ال ، دار وائل للطبع والنشر ، عمان ، الأردن .
- ۴- عبد الحميد عبد الفتاح المغربي ، (۱۹۹۹) ، الإدارة الإستراتيجية : لمواجهة تحديات القرن الحادي والعشرين ، الطبعة الأولى ، مجموعة النيل العربية للنشر ، القاهرة ، مصر . المساهمة في محافظة نينوى ، رسالة ماجستير (غير منشورة) ، كلية الادارة والاقتصاد ، جامعة الموصل .

گرنگيا په ياما زانكويي

رووگه ه

په رزيه ، پوهني ددنه له توپين و وهر كيرالين مروفابني و زانسني

ژماره ۱ هافينا ۲۰۱۱

- ٥- عمر حسين البرواري، (٢٠٠٦)، دور التوجه الاستراتيجي في تحديد خصائص العمليات: دراسة لآراء المدراء في عينة من الشركات الصناعية، رسالة ماجستير، كلية الادارة والاقتصاد جامعة الموصل.
- ٦- مؤيد سعيد السالم، (٢٠٠٥) أساسيات الإدارة الإستراتيجية، الطبعة الأولى، دار وائل للنشر والتوزيع، عمان، الأردن.
- ٧- محمد إبراهيم عبيدات، (٢٠٠٢)، إستراتيجية التسويق: مدخل سلوكي، الطبعة الثالثة، دار وائل للنشر والتوزيع، عمان، الأردن.
- ٨- محمد بن يوسف العطيّات، (٢٠٠٦)، إدارة التغيير والتحديات العصرية للمدير: رؤية معاصرة لمدير القرن الحادي والعشرين، دراسة تطبيقية على الخطوط الجوية العربية السعودية، الطبعة الأولى، دار الحامد للنشر والتوزيع، عمان، الأردن.

- 9- Thompson, Jr., Arthur A., & Strickland III, A. J., (2001), Strategic Management: Concept and Cases, 12th edition, McGraw-Hill Companies, Inc., New York, USA.
- 10- <http://www.harvard.edu/siteguide/fags.htm>
- 11- <http://www.ncl.uk/about/values/mission.htm>
- 12- <http://www.admin.cam.ac.uk/univ/mission.htm>
- 13- http://www.suhedu.com/index.php?option=com_content&view=ku
- 14- <http://www.uod.ac/en/mission>
- 15- www.misbarcom.com www.google.com

كِرْنِگِيا بِهِيَا ما زانكويي

رووگه

وه رزيه، بويته ددهنه فه كولين
ووه كيرتئين مرقلاهتي و زانستي

زماره 1 هافينا ٢٠١١